

*„V byte sme počas vojny žili desiatí.
Z toho štyria boli ukrývaní Židia.“*

Emília Sasinová

(* 1936)

Príbeh pani Emílie nie je ojedinelým príbehom odvahy a pomoci židovským spoluobčanom v časoch II. svetovej vojny a Slovenského štátu. Pani Emilia Sasinová sa narodila 20. novembra 1936 v obci Mužla na slovensko-maďarskej hranici. Spolu s rodičmi sa v roku 1938 museli vysťahovať zo svojho domova, keďže žili na území, ktoré po Viedenskej arbitráži pripadlo Maďarsku. Od začiatku 2. svetovej vojny už žila pani Emília v Nitre. V septembri 1944 bola jej mama opäť tehotná. Na dvore mali klasickú latrínu, a keď šla mama večer na záchod, počula chrápanie. „Keď vyplašená vybehla von, k nohám sa jej hodila cudzia žena a prosila ju o pomoc. Bola aj s mužom a synom, prespávali v stodole. Vtedy už bola veľká zima a nemohli tam ďalej vydržať, zamrzli by. Boli to Židia, volali sa Weissovi,“ spomína pani Sasinová. Nakoniec jej rodičia prichýlili židovskú rodinu, ktorá bola na úteku. Neskôr ukrývali aj ďalšieho židovského muža menom Max. Gardisti všetkých našli a poslali do koncentračného tábora. Maxovi sa podarilo prežiť a po vojne sa presťahoval do Izraela.

Za to, že Emíliina rodina počas vojny prejavila veľkú odvalu a zachránila ľudské životy, sa po príchode Červenej armády nedočkala v našej krajine žiadneho uznania. Úctu a rešpekt im prejavili ďaleko za hranicami Slovenska, v Jeruzaleme. Max s rodinou im nikdy neprestal ďakovať a posielal im listy a balíky. Pozval ich aj na odhalenie pamätníka Jad Vašem, no vycestovať sa im kvôli obmedzovaniu slobody pohybu v totalitnom Československu podarilo až po Nežnej revolúcii.

Nech je pre nás pamätníckino rozprávanie inšpiráciou, ako nebyť lahostajnými k svedu a ľuďom okolo a pomáhať tým, ktorí to potrebujú.

 podcast

 príbeh

Aktivita 1: Prečo konať dobro?

individuálna, skupinová, hromadná aktivita

Cielová skupina:

základná škola, stredná škola

Téma:

príbehy 20. storočia, diskriminácia, prenasledovanie, historická pamäť, dobro a ľudskosť, holokaust, záchrancovia

Ciel:

Odovzdať žiakom významné posolstvo, že aj jeden človek dokáže zmeniť svet. Rozvíjať schopnosť rozlišovať dobro a zlo, posilňovať odvahu rozhodnúť sa v správny čas a konať dobro. Emočné prepojenie témy so súčasnými udalosťami. Scitlivovanie optiky sveta, rozvíjanie empatie, emočnej inteligencie. Snaha o budovanie humanity, tolerance a demokracie na pozadí jednej z najväčších tragédií v dejinách ľudstva.

Pomôcky:

internet, počítače/tablety, tabuľa (flipchart), nahrávacie prístroje

Postup:

- V úvodnej časti (evokácia) sa žiakov/žiačok pýtame, čo si predstavujú pod výrokom záchrana ľudí pred vojnou. Zisťujeme, či vedia, ako vyzeral život židovskej komunity na prahu 2. svetovej vojny. Rozprávame sa o tom, prečo sa ich situácia zmenila, čomu musela absolútna väčšina z nich čeliť, a aké fatálne následky to prinieslo celému svetu.
- Pýtame sa ich, čo si myslia, ako vyzeral každodenný život ľudí, ktorí boli nútení zbalit' si všetko, čo majú, zobrať svoje deti, opustiť svoj domov a hľadať miesto v neznámom svete. Predstavujeme si zároveň, ako sa skončili životné príbehy tých, ktorí mali vieru, že sa im nič katastrofálne nemôže stať.
- Spoločne si zopakujeme chronológiu udalostí II. svetovej vojny, Slovenského štátu a riešenia židovskej otázky aj na Slovensku.
- Ako ďalšiu nadväzujúcu tému rozvíjame otázku, aké môže mať človek pohnútky konať dobro napriek prekážkam a možno aj pod hrozbou ohrozenia vlastného života. Nastolujeme otázku na zamyslenie: Prečo sú dobro, ľudskosť a odvaha významné hodnoty? Uveď nejaký príklad, kedy si sa s ich prejavmi stretol/stretla.
- Hlavnú časť (uvedomenie) môžeme rozvíjať rôznymi spôsobmi. Zadáme niekoľko úloh. Poskytneme žiakom/žiačkam možnosť vybrať si, čo by chceli urobiť a do akej aktivity by sa chceli zapojiť. Uvádzame niekoľko príkladov a je na tvorivosti učiteľa a žiakov, aby vymysleli ďalšie:
 - > Zapojte sa do súťaže o najlepší esej na témy dobra, ľudskosti a ich významu pre prežitie ľudskej civilizácie.
 - > Natočte video, vypracujte powerpoint prezentáciu na témy:
 - a) Prečo by som mal/a pomáhať druhým ľuďom?
 - b) Ja a môj dobrý skutok.
 - c) Ako môžem ja v súčasnosti napodobniť ľudí ocenených titulom Spravodliví medzi národmi?
 - > Navštívte seniorské zariadenie, nemocnicu, detský domov, útulok pre zvieratá, komunitné centrum, centrálu pre utečencov z Ukrajiny či zo Sýrie a informujte sa o pomoci, ktorú by ste vedeli poskytnúť.
 - > Zapojte sa do ich aktivít a pomáhajte vrámci svojich možností. Svoje skúsenosti, pocity, zážitky spracujte do vybranej formy prezentácie (PPP, krátky film, komiks, reportáž, beseda, riadená diskusia, rozhlasová nahrávka, počítačová hra, výtvarné spracovanie atď.). Odprezentujte svoje výsledky v triede, skupine, škole, komunite. Vyzvite širšie okolie, aby sa spolupodieľali rôznymi aktivitami na konaní dobra vo svojom okolí.

- > Vyhľadajte príbehy „Spravodlivých medzi národmi“. Porozprávajte sa vo svojej rodine o príbehoch ľudí, ktorí pomáhali počas II. svetovej vojny. Zdieľajte si navzájom svoje pocity, postrehy, emócie. Zistite, či vo vašej rodine alebo vašej blízkosti existuje nejaký príbeh dobra, ktorý by mohol byť inšpiráciou pre druhých. Ak áno, spracujte tento príbeh zaujímavou formou a ponúknite ho svojim spolužiakom.
- Po realizácii rôznych aktivít sa naďalej venujeme týmto témam a nespustíme ich z dohľadu, nakoľko sú stále aktuálne a akútne.
- Priblížime príbeh pani Emílie Sasinovej a jej rodičov spôsobom, ktorý si žiaci/žiačky vyberú. Diskutujeme o tom, čo všetko riskovala rodina pani Sasinovej, keď sa rozhodli, že pomôžu židovským spoluobčanom. Predstavujeme si motívy, prečo sa rozhodli poskytnúť pomoc tým, ktorí ju naliehavo potrebovali. Predstavujeme si túto situáciu a uvažujeme, či by sme aj my boli schopní niečo podobné urobiť. Pokúšame sa spoločne si predstaviť, čo by sa stalo, keby ich niekto udal a museli by niesť následky za svoje konanie.
- Rozprávame sa o príbehu a o jeho odkaze pre dnešok.
- Priblížime žiakom/žiačkam, že väčšina záchrancov boli obyčajní ľudia. Niektorí jednali na základe politického, ideologického alebo náboženského presvedčenia, iní neboli idealisti, ale osobnosti, ktoré sa zaujímali o dianie okolo seba. V mnohých prípadoch nikdy neplánovali, že niekoho zachránia. Neboli vôbec pripravení na výnimočné rozhodnutia s fatálnymi následkami.
- Záchrancovia boli obyčajnými ľuďmi a práve ich ľudskosť nás oslovuje až do dnešných dní. Yad Vashem ocenil titulom Spravodlivý medzi národmi záchrancov zo 44 krajín.
- Vyzdvihneme dôležitosť každodenných skutkov a vedieme ich k tomu, aby sa každý deň pokúsili urobiť niečo dobré, hociaký malý dobrý skutok, večer pred spaním sa k nemu vrátili a analyzovali svoje pocity.
- Rozvíjame výchovu k tolerancii, akceptácii, rešpektu voči druhým a inakosti, lebo iba tieto postoje nám môžu v budúcnosti pomôcť pri prekonávaní rôznych kríz. Je nevyhnutné mladým ľuďom neustále predkladať príbehy ľudskosti, statočnosti, odvahy, nezištnej pomoci, statočnosti.
- Poukazujeme na to, že práve v súčasnosti, keď ľudia čelia pocitu, že nič nezmôžu, že sú len vo vleku dejinnej nevyhnutnosti, je dôležité konať a ukazovať príklady z našej minulosti. Spomenieme záchrancov počas Ľudáckej Slovenskej republiky, kedy životy mnohých spoluobčanov zachránili obyčajní ľudia, pričom riskovali vlastné životy. Boli to ľudia, ktorí mali strach a pochybovali o správnosti svojho konania. Napriek tomu sa rozhodli a v pravej chvíli zachraňovali svet.